

Gripsholms slott, historisk plats som nu inventeras av sportdykarna.

GRIPSHOLMS SLOTT

Strängnäs Sportdykarklubb - Arkeologisektionen

I början av juli 1986 kontaktades Björn Modigh (ordf i arkeologisektionen) av Södermanlands Museum. Muséet önskade hjälp till Harry Alopæus från Helsingfors med besiktning av området runt Drottningbryggan i Mariefred. Muddringsarbete skulle utföras där inför Gripsholmsjubiléet 1987 då Mälarens ångbåtar förväntas önska lägga till direkt vid slottet. Någonting som skulle kunna förhindra en omedelbar muddring alldeles i Drottningbryggans närhet fanns inte.

Strängnäsdykarna har dykt åtskilligt runt slottet under den gångna 15-årsperioden. Ett flertal tröpålar och många lösfynd har flimrat förbi vid dessa dyk. Något sammanhang av det man sett har ej gått att skaffa sig på grund av den dåliga sikten.

Harry Alopæus är sakkunnig på området försvarsanläggningar runt gamla slott och herresäten. Våra fynd intresserade honom mycket. Harriet Ekroth-Colliander från Södermanlands Museum uppdrog, på inrådan från Harry Alopæus, åt sportdykarklubben att söka över området runt Gripsholmen.

Under perioden augusti till oktober studerades området som syns på bilden ovan intensivt. Sikten varierade mellan 30 centimeter upp till en och en halv meter. I början av november var vi mogna att börja märka ut pålar som vi hade lokaliserat. Folke Bygg i Strängnäs och Ekstedt & Franke hjälpte oss med material till utbojningen.

Samtidigt med de inledande dyken utförde Folke Bergman litteraturstudier. Därvid framkom det att det 1599 nedslagits 733 pålar runt Gripsholmen. En del byggnader hade även stått på pålar ute i vattnet runt slottet.

För dokumentation av våra dyk framtogs en karta. Denna började användas i slutfasen av de inledande dyken. Under de två första helgerna i november lade vi ut 54 bojar. Det kan påpekas att de hamnade inte som vi hade trott. Dessa 54 bojar märktes ut på kartan och problem uppstod. Kartan var för liten. Nästa problem visade sig sedan att vi borde ha numrerat bojarna innan vi lade ut dem.

Under några dyk passade vi även på att fotografera pålar och andra fynd under vattnet.

I början av december kom Harry Alopæus på besök och vi redovisade vårt material. Materialet fanns mycket intressant och ett flertal arbetshypoteser kunde ställas upp. Ett fortsatt arbete runt Gripsholmen är mycket väl motiverat. Pålarna verkar vara nedslagna vid skillda tillfällen, men när?

Genom Kjell-Ove Matesons försorg har Stockholms universitet utfört mätningar med en 500 MHz side-scanner-sonar utrustning. Dessa mätningar är nu under bearbetning.

För att underlätta vårt arbete runt Gripsholmen anhöll vi om och fick tillstånd av slottsfogde John Crafoord att parkera våra bilar på Slottsholmen.

Vår nyfikenhet på flyddatidens Gripsholms slott har bara vuxit under arbetets gång. Vi har även kommit fram till att noggrann planering erfordras inför det kommande arbetet. Att det kan bli ett fortsatt arbete kan vi tacka Tidningen Folket och Lions i Mariefred för.

Av de fynd vi redan gjort framgår det klart, enligt länsstyrelsen, att området runt Gripsholms slott är att betrakta som fornlämning. Detta innebär att ingenting får plockas upp utan länsstyrelsens tillstånd.

I slutet av februari skall vi ha ett planeringsmöte tillsammans med slottsfogden, representant från Södermanlands Museum och Länsstyrelsen.

Det är omfattande arbetsuppgifter som ligger framför oss. En fortsatt uppbojning av området. Klassificering av pålarna. Inmätning av pålarna kommer att ske med lantmäteriinstrument. Det är inte alltid så lätt att hitta pålarna, så mycken tid kommer att ägnas åt sökning.

Förutom palisaden/palisaderna runt Gripsholms Slott är det intressant att försöka studera palisadens/palisadernas anslutning eller kringgärdande av förborgen. Kan det eventuellt finnas andra avstängningar i Gripsholmsviken. Hur gammal är palisaden/palisaderna? Var kan vissa byggnader ha varit placerade ute i vattnet runt slottet?

Strängnäs den 29 januari 1987

Jan-Gunnar Swensson

